

Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека

Відділ наукової інформації та бібліографії

Серія «Розстріляне відродження»

Брешете ви, кому ясно усе!
Перед мрією всі ми ниць!

Євген Плужник

Хай розмовляють ті, кому сказати нічого...

**Бібліографічний список літератури
до 125-річчя з дня народження Євгена Плужника**

Хмельницький
2023

Пропонуємо до уваги користувачів бібліографічний список літератури із серії «Розстріляне відродження». Серія присвячена діячам духовно-культурного та літературно-мистецького покоління 20-х – початку 30-х рр. ХХ ст. в Україні, які створили високохудожні твори у галузі літератури, живопису, музики, театру і які були знищені тоталітарним сталінським режимом.

Євгєн Пáвлович Плу́жник (літературний псевдонім Кантемирянин) – український поет, драматург, перекладач.

Народився 26 грудня 1898 у слободі Кантемирівка Богучарського повіту Воронежської губернії (Східна Слобожанщина), батько його був українцем, мати росіянку.

Деякий час вчився у Воронежській гімназії (виключений за участь у нелегальних гуртках), пізніше – у Ростові-на-Дону, Боброві (Воронежчина). У 1918 році родина переїздить на Полтавщину, де Євген Плужник працює вчителем мови та літератури. З 1921 поет навчався у Київському музично-драматичному інституті ім. Миколи Лисенка. Попри успіхи в інституті він змушений покинути навчання через хворобу.

1923 рік – поворотний у біографії: журнал «Глобус» і місцева газета «Більшовик» друкують перші його вірші. 25-літній Плужник, пам'ятаючи місце свого народження, підписує їх псевдонімом Катнмирянин. Працював у редакціях, був перекладачем, а вечорами продовжував самоосвіту й писав вірші. З 1924 стає активним учасником літературної організації «Ланка» (1926 року перейменована на МАРС). Перші твори під власним прізвищем опубліковані у 1924 році. У літературу увійшов завдяки старанням Ю. Меженка (український бібліограф, бібліотекознавець, книгознавець, літературознавець), який перший оцінив талант поета. Рік 1926-й – рік виходу «Днів», «Рання осінь» (1927). Спільно з Валер'яном Підмогильним уклав словник «Фразеологія ділової мови» (1926).

Третьої, ним підготовленої книги поезій «Рівновага», Плужник уже не побачив. Перу поета належать роман «Недуга» і дві п'єси – «Професор Сухорєб» та «У дворі на передмісті». Опубліковані услід за книжками поезій, вони дають підстави твердити, що Плужник одночасно шукав себе у кількох жанрах. Якщо долучити до цього роботу над перекладами прози Гоголя, Чехова, Горького, Шолохова, і редагування поетичних збірників антологічного характеру, то зможемо у якійсь мірі уявити напружений ритм цієї, складної душевної організації, людини.

1 грудня 1934 року в Ленінграді було застрелено Сергія Кірова. Замовників убивства одного з найпопулярніших вождів пролетаріату шукали зовсім не в лавах більшовиків, а серед української інтелігенції. А в ніч на 5-те заарештували Євгена Плужника: за ним, досить послідовним та щирим комуністом, прийшли як за одним із перших. Уповноважена секполітвідділу НКВС Пєра Гольдман звинуватила його в організації та підготовці терактів, назвавши не інакше, як учасником контрреволюційної організації, що була «пов'язана з терористичною групою письменників». Перебування поета на волі названо «соціально небезпечним», а його свобода прямо загрожує СРСР.

По справі українського мистецького тероризму заарештували також Миколу Куліша, Григорія Епіка, Валер'яна Підмогильного, Андрія Паніва, Валер'яна Поліщука, Григорія Майфєта, Олександра Ковіньку, Мирослава Ірчана, Володимира Штангєя та Василя Вразливого. 27 березня 1935-го ввечері розпочався над ними всіма суд. 28 березня, вироком став розстріл. Згодом кожен із «терористів»-інтелігентів отримав по 10 років таборів.

Євген Плужник відбував табірне ув'язнення на Соловках, де він помер від туберкульозу. Його останніми словами були «Я вмюся, пригадаю Дніпро і вмру». Похований на табірному кладовищі. Могила не збереглася.

Реабілітований у серпні 1956. Умовна могила – на Байковому кладовищі у Києві.

У 1948 р. за кордоном окремим виданням вийшла збірка «Рівновага». У 1979 р. у Мюнхені було перевидано всі збірки разом.

У Києві на Прорізній вулиці, на будинку де у 1923-1934 жив Євген Плу́жник, встановлено меморіальну дошку. З 1992 іменем Євгена Плу́жника названа Центральна районна бібліотека Шевченківського району Києва.

Матеріали взято із ресурсу «Вікіпедія» (https://uk.wikipedia.org/wiki/Плу́жник_Євген_Павлович) та «Енциклопедії історії України» (Київ : Наукова думка, 2011. – Т. 10. – С. 278-279).

Твори Є. Плу́жника

Дні [Електронна копія] : [лірика] / Євген Плу́жник. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.] : Глобус, 1926. – 96 с. – Режим доступу: <https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=7609>. – Назва з титул. екрана. – Дата перегляду: 20.12.2023.

Оригінал друкованого документу зберігається в НБУ ім. Ярослава Мудрого. Ресурс надано НБУ ім. Ярослава Мудрого.

Твори Є. Плу́жника у фондах Хмельницької ОУНБ

У2

П40

Вибрані поезії / Є. П. Плу́жник ; авт. передм. та прим. Л. М. Новиченко. – Київ : Радянський письменник, 1966. – 259 с.

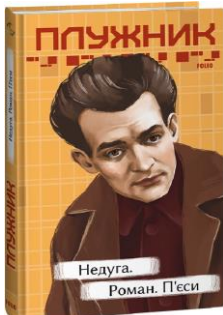

Б22607

84(2=Укр)7

П40

Змова в Києві : роман, п'єси / Є. П. Плу́жник ; авт. передм. Л. Череватенко. – Київ : Український письменник, 1992. – 428 с.

А42408

84(4Укр)6

П40

Плу́жник Є. П. Недуга : роман / Є. П. Плу́жник. – Київ : КМ-БУКС, 2017. – 222 с. – (Українська класика).

Б50838
821.161.2
С60

[Вірші] // Соловецький етап : антологія / уклад. Ю. П. Винничук. – Харків : Фоліо, 2018. – С. 108-115.

Твори про Є. Плужника

А45748
821.161.2.09
К61

Коломієць Р. Г. Євген Плужник : біографія / Р. Г. Коломієць. – Харків : ЛА «Час читати», 2021. – 124 с. – (Державна програма – 2020) (Знамениті українці).

Б4906
83.3(4Укр)6
Т51

Токмань Г. Л. Жар думок. Лірика Євгена Плужника як художньо-філософський феномен : монографія / Г. Л. Токмань. – Київ: Академія, 2013. – 224 с.

Б50838
821.161.2
С60

Євген Плужник // Соловецький етап : антологія / уклад. Ю.П. Винничук. – Харків, 2018. – С. 93, 107. : фот.

Б45902
83.3(4Укр)
У-45

Плужник Євген // Український письменник : довідник. Біографії. Огляди творчості. Літературні напрямки і течії. Літературознавчий словник / М. І. Преварська. – Київ, 2013. – С. 198-202. – (Державна програма).

Б43023
83.3(4Укр)6
Ж87

Євген Плужник // Жулинський М. Українська література. – Київ, 2011. – С. 512-525.

В4025
72.6(4Укр)
Д11

Лященко О. А. Плужник Євген Павлович // Діячі науки і культури України : нариси життя і діяльності. – Київ ; Чернівці, 2010. – С. 486-487.

А35718
83.3(4Укр)
У-74

Євген Плужник // Усі українські поети. – Харків, 2009. – С. 223-232.

А33176
83.3(4Укр)
У-74

Євген Плужник // Усі українські письменники. – Харків, 2006. – С. 250-254.

Б33298
84(4Укр)6
Л13

Євген Плужник // Лавріненко Ю. А. Розстріляне відродження : антологія 1917-1933 : поезія - проза - драма - есеї / ред. М. К. Наєнко. – Київ, 2001. – С. 244-248.

Б28823-1
83.3(4Укр)
І-90

Новиченко Л. Євген Плужник // Історія української літератури ХХ століття : у 2-х кн. Кн. 1 : Перша половина ХХ ст. – Київ, 1998. – С. 192-199.

Б24678
83.3(4Укр)
У-45

Державин В. Лірика Євгена Плужника // Українське слово. Кн. 2. – Київ, 1994. – С. 223-238.

- Б24041-1
83.3(4Укр)6
I-90
Євген Плужник (1898-1936) // Історія української літератури ХХ століття : у 2-х кн. Кн. 1. 1910-1930-ті роки : навч. посіб. – Київ, 1994. – С. 379-394.
- A20293
83.3(2Укр)
С47
Євген Плужник // Я. Славутич. Розстріляна муза. – Київ, 1992. – С. 116-121.
- M456-1
83.3(2Укр)7
3-11
Мельник В. Євген Плужник // ... З порога смерті... Вип. 1. – Київ, 1991. – С. 366-368.
- 8У
Н73
По той бік спокою : поезія Є. Плужника // Л. Новиченко. Не ілюстрація – відкриття. – Київ, 1967. – С. 148-155.

* * * * *

Бачив життя до останнього дня. Сотнями ран! // Позакласний час. – 2018. – № 11. – Вкладка «Школа толерантності».

Салига Т. ... Що менше слів, то висловитись легше : до 80-ї річниці від дня смерті поета на Соловках // Дзвін. – № 2. – С. 182-192.

Салига Т. Плужник поміж двох таборів : до 80-ї річниці з дня смерті поета на Соловках // Літературна Україна. – 2016. – 4 лют. – С. 8-9, 13.

Гальчук О. Євген Плужник і античність : експресіоністський акцент у неоромантичному прочитанні прецедентного тексту // Слово і час. – 2013. – № 12. – С. 92-101.

Череватенко Л. «... і ось ляжу, – родючий гній, – на скривавлений переліг...» // День. – 2013. – 14 лют. – С. 5.

Жулинський М. Євген Плужник – «убієнний син» народу суворої долі // Літературна Україна. – 2012. – 22 лист. – С. 1, 4-5.

Жулинський М. «О коротенька, наче смерть, дорого...» : Євген Плужник – «убієнний син» народу суворої долі // День. – 2012. – 2-3 лист. – С. 22.

Базилевич В. Євген Плужник (1898-1936) Доцільність віршів // Слово просвіти. – 2012. – № 21. – С. 8-9.

Токмань Г. Євген Плужник. 1898-1936 / Г. Токмань // Дивослово. – 2009. – № 12. – С. 36-43.

Пономарьов В. Поет з хрещатої долини / В. Пономарьов // Дзеркало тижня. – 2009. – № 4. – С. 16.

Зленко Г. Загадковий напис Євгена Плужника : з розповідей літературного слідопита / Г. Зленко // Дніпро. – 2005. – № 11-12. – С. 134-136.

Токмань Г. Інтимна лірика Євгена Плужника : кохання того, хто «хилився додолу» / Г. Токмань // Дивослово. – 2005. – № 2. – С. 27-33.

Жулинський М. Євген Плужник (до 105-річчя поета) // Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях, та колегіумах. – 2003. – № 5. – С. 136-146.

Плужник Євген // Вітчизна. – 2002. – № 5-6. – С. 73-81.

Колошук Н. «Недуга» Є. Плужника як інтелектуальний модерний роман // Слово і час. – 2002. – № 1. – С. 60-68.

Абліцова С. На ешафоті епохи // Демократична Україна. – 2001. – 16 лют.

Бажан А. Євген Плужник в Умані // Сучасність. – 1999. – № 4. – С. 121-123.

Токмань Г. «Дні» Євгена Плужника : художній образ і філософія : до 100-річчя від дня народження письменника // Дзвін. – 1998. – № 11-12. – С. 138-141.

Рябчук М. Непростима недуга : виповнилося 100 років від дня народження Є. Плужника // День. – 1998. – 29 груд.

Токмань Г. «Це закон : замруть червоножили...» Мотив смерті в ліриці Євгена Плужника // Дивослово. – 1998. – № 6. – С. 57-59.

Токмань Г. «Скривавлені сліди» й «огниста радість» (спроба христологічного прочитання лірики Є. Плужника) // Слово і час. – 1998. – № 2. – С. 39-45.

Череватенко Л. Фатальний цей трикутник : [про творчість прозаїка і драматурга Є. Плужника] // Вітчизна. – 1991. – № 8. – С. 152-160.

Гришин-Грищук І. Останні дні поета : [про Є. Плужника] // Дніпро. – 1990. – № 2. – С. 121-125.

Жулинський М. Слово про дружину поета [Є. Плужника] // Україна. – 1990. – № 1. – С. 13-15.

Коваленко-Плужник Г. Спогади [дружини письменника] // Україна. – 1990. – № 1-4.

Мороз-Стрілець Т. Репресовані через місяць : [спогади про поета Є. Плужника] // Вітчизна. – 1988. – С. 156-157.

Череватенко Л. Все, чим душа боліла : [про поета Є. Плужника] // Дніпро. – 1988. – № 9. – С. 70-92.

Скирда Л. Євген Плужник – драматург // Радянське літературознавство. – 1972. – № 7. – С. 30-36.

*Підготувала Лілія Купчинська,
бібліотекар I категорії відділу наукової інформації
та бібліографії Хмельницької ОУНБ*